

Bijlage bij ledenbrief 16/042 naar aanleiding van de Wmo uitspraken van de Centrale Raad van Beroep op 18 mei 2016

Consequenties voor het gemeentelijk beleid per overweging van de Centrale Raad

Huishoudelijke hulp is een prestatie onder de Wmo 2015

Een aantal gemeenten heeft er voor gekozen de eenvoudige schoonmaakondersteuning (HH1) voor cliënten die nog wel de regie kunnen voeren, niet langer onder de Wmo te verstrekken. Cliënten worden verwezen naar de particuliere markt. Cliënten met een laag inkomen kunnen de kosten van de HH vergoed krijgen via de bijzondere bijstand. Sommige gemeenten bieden met inzet van de HHT middelen, cliënten een korting op het tarief HH in de markt.

Op basis van de uitspraak van de Centrale Raad concludeert de VNG dat gemeenten die de HH1 niet meer op grond van de Wmo 2015 verstrekken en alleen aan cliënten met een laag inkomen de kosten van de HH via de bijzondere bijstand vergoeden, hun beleid zullen moeten aanpassen en een algemene- of maatwerkvoorziening in het leven moeten roepen.

Beschikkingen genomen in 2014 op basis van de Wmo 2015 missen wettelijke grondslag

Aangezien de bezuiniging op de HH tegelijk van kracht werd met invoering van de Wmo 2015 stonden gemeenten voor de moeilijk opgave de aanpassing van hun beleid HH in 2014 te realiseren terwijl de Wmo 2015 pas per 1-1-2015 in werking is getreden. Gemeenten die in 2014, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wmo 2015, lopende indicaties hebben ingetrokken en nieuwe beschikkingen hebben afgegeven, moeten er rekening mee houden dat deze beschikkingen geen wettelijke grondslag hebben. Dit gebrek is of kan worden geheeld als het besluit op bezwaar tegen de primaire beschikking afgegeven in 2014, in 2015 is genomen.

Overgangsrecht (artikel 8.9 eerste en tweede lid Wmo 2015)

Het in artikel 8.9 eerste en tweede lid van de Wmo geregelde overgangsrecht moet zo worden uitgelegd dat onder de Wmo 2007 toegekende aanspraken blijven gelden tot het moment waarop zij worden gewijzigd of beëindigd op grond van het bij of krachtens de Wmo 2015 bepaalde. Hieruit volgt dat de gemeente lopende beschikkingen mag wijzigen of intrekken als het beleid is gewijzigd.

Gemeenten hebben beleidsvrijheid om nieuwe normtijden voor HH te ontwikkelen, mits gebaseerd op objectief onderzoek

Het is niet voldoende om van het CIZ protocol "Huishoudelijke verzorging" afwijkende normtijden te hanteren, die zijn vastgesteld op basis van het financiële kader en niet op grond van een objectief onderzoek naar de tijd die nodig is voor de ondersteuning in het huishouden. Overleg met aanbieders en/of cliënt organisaties is onvoldoende. De gemeente Utrecht heeft hierin aanleiding gezien om op korte termijn een onafhankelijk adviesbureau de opdracht te geven een onderzoek te doen naar de mogelijkheid om op basis van objectieve criteria normtijden vast te stellen voor een schoon en leefbaar huis en het kunnen beschikken over schone en draagbare kleding. De VNG zal het onderzoek van de gemeente Utrecht volgen en bezien of de uitkomsten door meer gemeenten gebruikt kunnen worden.

Een verwijzing naar de particuliere markt voor HH is geen algemene voorziening

Gemeenten hebben de vrijheid om de HH als algemene voorziening aan te bieden, welke voorliggend is aan een maatwerkvoorziening. Maar een verwijzing naar de particuliere markt voor HH is geen algemene voorziening. De Centrale Raad oordeelt dat een aanbieder die direct met een cliënt en niet met het college een dienst in de markt contracteert tegen een bepaald tarief geen aanbieder is in de zin van artikel 1.1.1 van de Wmo 2015. Een aanbieder in de zin van de Wmo dient zich jegens het college te verbinden tot het leveren van een algemene voorziening. Om een voorziening te kunnen omschrijven als een algemene voorziening in de zin van de Wmo 2015 is het verder nodig dat de raad de hoogte van de eigen bijdrage voor deze voorziening in de verordening vastlegt. Het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening kan niet aan het college gedelegeerd worden.

Deze uitspraak betekent dat de Wmo modelverordening van de VNG op dit punt aangepast moet worden. In de modelverordening is ervoor gekozen om de hoogte van de bijdrage in de kosten voor een algemene voorziening op te nemen in de nadere regels die door het college worden vastgesteld. Dit is gedaan om te voorkomen dat telkens als de bedragen aangepast worden de verordening opnieuw door de raad moet worden vastgesteld. Voor het beleid van gemeenten die bepaalde Wmo 2015 voorzieningen al als algemene voorziening aanbieden, betekent de uitspraak van de Centrale Raad eveneens dat de verordening op dat punt moet worden aangepast.

De vraag is wat de reikwijdte van de uitspraak is op dit punt. Gemeenten hebben vaak meerdere algemene voorzieningen waarvoor gebruikers een bijdrage in de kosten betalen. Het is goed mogelijk dat de rechter hetzelfde zal oordelen over andere algemene voorzieningen. Voor de zekerheid adviseert de VNG om de verordening ook aan te passen voor de bijdrage in de kosten van andere algemene voorzieningen.

Het lijkt ons te ver gaan als gemeenten ook de algemeen gebruikelijke kosten voor het kopje koffie of de cursus in het buurthuis zouden moeten opnemen in de verordening. Wij zullen dit punt bij VWS onder de aandacht brengen.

De Centrale Raad heeft met deze uitspraak waarschijnlijk ook bepaald dat de wijze waarop de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening wordt vastgesteld niet door het college in nadere regels kan worden vastgesteld. Wij zullen de modelverordening hierop aanpassen.

Gemeenten kunnen een voorziening niet zo maar als algemene voorziening betitelen. Zij zullen met de uitvoerder van die voorziening contractafspraken moeten maken over de aard en de kwaliteit van de te leveren dienst en de bijdrage in de kosten.

Voorts is er de opdracht aan het college om te beoordelen of de algemene voorziening voor de cliënt financieel haalbaar is. Dit is lastig omdat er geen criteria zijn om dat te doen. Zolang die criteria er niet zijn, adviseert de VNG aansluiting te zoeken bij de normen van het NIBUD of bij de beoordeling of de algemene voorziening passend is na te gaan of de cliënt financieel gezien niet in een meer nadelige positie komt wanneer hij gebruik maakt van de algemene voorziening in vergelijking met de maatwerkvoorziening.